

להרים את השמים

מבחר קטעים מכתבי הרב עדין אבן־ישראל שטיינזלץ

”עבודת ה' בעולם נחלקת לחלקות קטנות, לכל אדם יש
חלקה שעליה הוא מופקד – כמוהו כאדם הראשון –
”לְעִבְדָהּ וּלְשִׁמְרָהּ”. ובאותה חלקה רק הוא והוא בלבד
יכול לעשות את התיקון הדרוש”.

(הרב שטיינלץ, מתוך השער "חלומות גדולים")

ספר זה מוקדש באהבה ובגעגוע לזכרו של סבנו היקר

ר' יעקב רובין ז"ל בן ברוך ובתיה

י"ד באלול תרצ"ו - ז' באייר תשע"ב

אשר בחלקתו עבד את הקב"ה באמונה

והיה איש משפחה,

מליץ יושר וסניגור

כל ימי חייו.

משפחת רובין,

ירושלים

להורים את השמים

מבחר קטעים מכתבי הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ

Rabbi Adin Even-Israel (Steinsaltz)
Lifting the Heavens

הרב עדין אבן־ישראל שטיינזלץ
להרים את השמים

עריכה: אביתר רובין
הגהה: רננה צין
עריכה אמנותית: דוד (דוכי) כהן
עיצוב ועימוד: נעה אטיאס
ציורים: שחר גזונדהייט

© כל הזכויות שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים מיסודו של
הרב עדין אבן־ישראל (שטיינזלץ) 2021
הספר יוצא לאור בשיתוף עם מרכז שטיינזלץ

ספרי מגיד, הוצאת קורן ירושלים
ת"ד 4044 ירושלים 9104001
טל': 02-6330530 פקס: 02-6330534
www.maggidbooks.com

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, לאחסן במאגר מידע, לשרד או לקלוט בכל דרך או בכל
אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש
מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת
בכתב מהמחבר.

מסת"ב 978-965-526-324-4 ISBN
נדפס בישראל 2021 Printed in Israel

כֹּאשֶׁר

אנו לומדים דבר חדש, עלינו להניח בצד חלק מן הידע הקודם שלנו באותו נושא, כדי שנוכל להטמיע בקרבנו את המידע החדש. אם נדבוק בתפיסותינו הקודמות יתר על המידה, לעולם לא נוכל ללמוד שום דבר, לעולם לא נוכל להתקדם. בכל תהליך של מעבר ממצב אחד למשנהו יש רגע בלתי מוגדר של ריק-לכאורה, שבו גלום פוטנציאל בלתי מוגבל. תקופה כזו היא זמן של סיכון גבוה, משום שבזמן כזה הכול יכול להתרשש. היא יכולה להיות קצרה למדי, ואולם ככל שנהסס יותר כך היא תתמשך, ותיעשה מאיימת יותר ויותר. כך, למשל, במעבר מהליכה לשחייה: יש רגע אחד של לא-פה-ולא-שם, שבו האדם כבר אינו עומד על בסיס יציב, אך גם עדיין איננו שוחה. אם נדבוק יתר על המידה בתפיסותינו-שלנו, לעולם לא נוכל ללמוד ולהתקדם.

מתוך המאמר: בריאה ושינוי בדיבור ומעשה

תַּנְּן הָעֲנִינִים

8.....	הַקְּדַמַּת הָעוֹרֵךְ
13.....	לְהַרִּים אֶת הַשָּׁמַיִם
25.....	חִלּוּמוֹת גְּדוּלִים
37.....	זְמַן
53.....	תּוֹרָה
65.....	תַּפְּלָה
77.....	תְּשׁוּבָה
89.....	חֲנוּךְ
103.....	יְחִיד וְיַחַד
115.....	אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל
129.....	חֲרוּת וְהִתְחַדְּשׁוֹת
141.....	גְּלוּת וּגְאֻלָּה
153.....	אָדָם וְעוֹלָם
165.....	אִישׁ הַמַּעֲלָה

ספר

זה הוא אוסף של קטעים ורעיונות מתוך ספריו של הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל. הקטעים מסודרים בשלושה עשר שערים העוסקים בתחומים שונים בחייו של האדם. הרב כתב ספרים רבים במגוון גדול של נושאים ומתוכם בחרתי את הקטעים שחשתי שיש בהם נקודות יסודיות ותובנות משמעותיות לחיים שלי ולחיייהם של אחרים. בספר, איורים מקוריים שנועדו להעניק ממד נוסף של עומק והתבוננות. תהליך העבודה על הספר החל לאחר פטירת הרב אך הוא מבוסס על העמקה בתורתו והיכרות אישית עמו. הספר אינו מתיימר להקיף את דמותו רבת הפנים של הרב או את עיקרי הגותו רחבת האופקים. ועל כן, יש לראות אותו כמלאכת ליקוט המבטאת את המפגש האישי שלי עם הרב ועם ספריו. אני מקווה שהקריאה בקטעים שבספר תפתח צוהר לעולם שלם של חוכמה, עומק, משמעות וחייות שאני ורבים אחרים מצאנו בספריו של הרב. הספר מיועד הן לאלו שכלל לא הכירו את הרב והן לרבים שהיו קשורים אליו באופן אישי או דרך קריאה בספריו וחסרים כעת את נוכחותו. כשאר ספרי הרב, מטרתו של ספר זה היא לעורר רצון לצמוח, להתפתח ו"להרים את השמים".

הרב לימד כי בכל רגע, ובעבור כל אחד מאיתנו, ממשיכה להדהד השאלה שנשאל אדם הראשון בגן העדן "אֵיכָה?", שאלה זו דורשת מאיתנו לחיות את הזמן במלואו, ומעוררת בנו את הגעגוע לעולם שלם יותר. תקוותי היא כי אותה הדרישה תהדהד גם אצל הקוראים ותעורר בהם את התשוקה להצטרף לדרך שהתווה עבורנו הרב.

אני מכיר טובה ותודה למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים ולמרכז שטיינזלץ על שהסכימו להירתם ליוזמה הזו ואפשרו לי להעמיק בכתבי הרב. תודה גם לכל מי שסייע בעבודה על יצירת הספר.

אני מבקש להקדיש את הספר לסבא ולסבתא שלי, דוד ונחמה, חולמים וחלוצים, שמפריחים את המדבר והקימו שבט לתפארת.

אביתר רובין,
ירושלים תשפ"א

לְהַרִים אֶת
הַשָּׁמַיִם

אדם

צריך לרצות להיות מלאך, לא פחות. אין זה אומר שלבסוף הוא יהיה מלאך, אבל לפחות הוא יהיה משהו שקרוב יותר למדרגה זו, שדומה לה ושייך אליה. האדם צריך לרצות להגיע מעלה-מעלה ולחלום חלומות גדולים. אכן, ייתכן שלא יגיע עד סוף הדרך, אבל העיקר הוא שמבחינתו הוא כבר התחיל ללכת בדרך לשמים, ואם הוא לא יגמור – יצריך לו הקדוש ברוך הוא מחשבה למעשה. לעומת זאת, אם החלום שלו נשאר למטה – בארץ – אז הוא ימשיך ויסתובב לו בעולם, ולא יתרומם ממנו אף פעם. צריך לרצות באמת להגיע לשמים, והעניין טמון ברצון.

מתוך המאמר: להחיות את אלול

בְּכַל

ענייני עבודת ה' צריך תמיד ללכת עוד קדימה, ולרצות הרבה יותר. כבר מובטח בתורה, בנביאים, בכתובים, במשנה ובגמרא שכל מי שמנסה ללכת מעלה פותחים לו את הדרך. האדם צריך רק להחליט ולנסות, ויפתחו לפניו את כל הדלתות. לא מכריחים אותו להיכנס בהן, אבל אסור לאדם להסתפק במה שיש לו, במה שכבר השיג. הסתפקות במועט היא מידה טובה רק בתחומים גשמיים, אבל בדברים רוחניים אין סוף למה שאדם צריך לרצות.

נאמר: 'חייב כל אדם לומר: מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב'. האם כל אחד יכול להיות כמו אברהם, יצחק ויעקב? מה העניין לומר מתי אגיע למדרגתם? התשובה היא, שכל אדם צריך לפחות לרצות את זה, להשתדל בזה, לחלום על זה ולהתחיל בדרך.

מתוך המאמר: הנשמה הפנימית של אלול

זֶסוּר

לאדם להישאר איפה שהיה, ואם הוא אינו עולה – הרי שהוא יורד. השאלה אינה רק האם לא נפלתי או איזו עבירה או מצווה עשיתי, השאלה היא – האם עליתי היום מעלה? האם היום הוא יום טוב יותר מאתמול? ואם התשובה היא לא, אז אני יורד. פירוש של דבר, שכדי לא לרדת עליי לעשות דברים גדולים יותר ונועזים יותר. אין כאן דרישה לחיות כל הזמן בחוסר יציבות, אלא להקים דבר יציב שחי, מתקדם ומתחדש.

מתוך הספר: אור פני מלך

כֵּאֲשֶׁר

אדם מוסיף ועושה עוד ועוד אנחנו חוששים שהוא מתפרס על דברים רבים מדי. לעיתים נראה שבשגרת היום־יום אנו מגיעים לקצה גבול היכולת האנושית. ואולם הרבי מליובאוויטש האמין שכאשר עושים יותר, אפשר לשנות את טבע המציאות. ישנו חוק פיזיקלי שלפיו כשמופעל לחץ עצום על חפץ מסוים, המולקולות שלו מתפרקות וטבעו משתנה. 'ננסים לבנים' הוא כינוי של כוכבים קטנים שגודלם כגודלו של כדור הארץ ואף פחות, אך המסה שלהם גדולה פי כמה מן המסה של השמש. כל סנטימטר מעוקב שלהם שוקל כמה וכמה טונות. החומר בכוכב כזה קרס והפך למשהו שונה לחלוטין. חוקי הטבע עצמם יכולים להשתנות.

מתוך הספר: הרבי שלי

ההבחנה

העיקרית בין האדם ליתר הברואים היא שלאדם יש מטרה שאליה הוא שואף; לכל אוסף המעשים והמצוות שהוא עושה – ישנה מטרה כוללת. סוס יישאר סוס גם אם יניחו לו תפילין מדי יום, והוא כנראה גם לא ייהפך לסוס קדוש בגלל זה. גם אדם יכול להניח תפילין, לקיים מצוות, ללמוד תורה ולעשות עוד דברים רבים במהלך חייו, ועדיין לא יהיה הרבה הבדל בינו לבין סוס. ההבדל בין אדם לבהמה נעוץ במטרה, ולא במעשים בפרטי החיים. האדם צריך שיהיו לו מטרה וכיוון, ובזה הייחוד שלו. כדי להיות אדם יש צורך לעשות מאמץ, להחליט החלטה רצינית על כיוון ועל מטרה שאליה רוצים להגיע.

מתוך המאמר: להחיות את אלול

אדם

צריך להיות בבחינה של נר, לפחות לעצמו. עוד לפני שאדם נעשה נר להאיר, לפני שהוא נעשה אש שלהבת וזורח בעולם כולו, הוא צריך לפחות להאיר בתוך ההוויה הפרטית שלו. ואם הוא בוער בקול ענות חלושה, מגיעה לו נזיפה, מפני שכשנר מהבהב אז האור הבוקע ממנו הוא קלוש וקטן. אדם צריך לדעת, ועוד יותר מכך הוא צריך לקנות את ההבנה, שכל רגע שהולך איננו חוזר. העובדה שאדם יכול להרשות לעצמו לנוח צריכה להקפיץ אותו. איך אפשר לישון כשיש עולם כזה? אני דולק לא רק בשבילי וגם אם כרגע אינני מאיר לאף אחד אחר, אני צריך להחזיק קיום של דבר שלם.

מתוך המאמר: על פרשת ויצא תשע"ז

אָנוּ מאמינים לא רק בביאת המשיח אלא גם בכך שאחרי כן באמת יגיע זמן אחר, זמן שבו המין האנושי ישתנה מן הקצה אל הקצה – בעזרת שמים ובעזרת האצבע הקטנה שאנו, הקטנים, מנסים להטיל ולדחוף בתוך כל זה. יש בינינו כאלה שיכולים, אולי, לעשות פעולות גדולות יותר, אבל כולנו עובדים בדרך זו או אחרת על שכלול הדמות הגולמית שקיבלנו. כולנו שואפים לקחת את היצור הזה, שנקרא אדם משום שנברא מן האדמה, ולעשות ממנו אדם מלשון 'אָדָמָה לְעֵלְיוֹן'. האמונה שלנו בימות המשיח היא אפוא האמונה באפשרות שבני האדם יהיו הרבה יותר טובים.

מתוך המאמר: האדם החדש

אֲנִי

אתן דין וחשבון על מה שיכולתי לרצות ולא רציתי. אדם בתוך המגבלות שלו עושה מה שהוא יכול לעשות. בתוך הכלים השבורים, אדם פועל לפי מה שיש. ישנם דברים שהקדוש ברוך הוא קוצב; המזונות קצובים למשך השנה. אך ישנם דברים שבהם הקדוש ברוך הוא אינו קובע קצבה. מה שאדם ילמד אינו קצוב, מה שאדם יכול לעשות עם הנשמה שלו אינו מוגבל – אומרים לו תרוץ כמה שאתה יכול, עד האופק לפחות. והאופק יתרחק ויתרחק.

כתוב על המלך יהושפט וַיִּגְבֶּה לְבוּבְדָרְכִי ה' – בדרכי ה' צריך להגביה את הלב, צריך לקבוע יעדים, כולל יעדים בלתי מושגים. אנשים מגיעים הרבה יותר גבוה והרבה יותר רחוק כאשר מישהו לפנייהם סלל חלק מהדרך. כל אחד בונה לבנה או שתיים ואחרים ימשיכו אחריו. אני רוצה להגיע לשמים, יכול להיות שאפול בדרך – אז מישהו אחר ימשיך אותי. אדם צריך לומר לעצמו: אל תזחל כשאתה יכול ללכת על ארבע, אל תלך על ארבע כשאתה יכול ללכת על שתיים, אל תלך כשאתה יכול לרוץ.

יש אנשים שבונים את החיים שלהם על הדיעבד. לכתחילה – אתה יכול הכול. אדם נברא כדי להרים את השמים. אדם צריך להרים את השמים שלו. זה אפשרי.

מתוך המאמר: "ג בתמוז תשס"ד